

2010 yılından beri Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bekleyen Sanal Ortamda İşlenen Suçlara İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi 22 Nisan 2014 tarihinde Türkiye tarafından onaylanmıştır, Türkiye'nin artık yapması gereken iç hukuk normlarını onayladığı bu sözleşmeye göre gözden geçirmek ve sözleşmeyle uygun hale getirmektir.

- Sanal ortamda işlenen suçlara karşı etkili mücadele;
- Artık bu suçlar coğrafi kısıtlamalara ve ulusal sınırlara tabi değildir;
- Uluslararası insan hakları araçları çerçevesinde üstlendikleri yükümlülükler uyarınca ortaya çıkan standartlar ve minimum önlemler.

Yeni suç türlerinin ortaya çıkması ve eski suçların yeni teknolojiler aracılığıyla gerçekleştirilmesiyle ortak mücadeleyi sağlayan Sözleşme, suçlarla mücadeleyi coğrafi kısıtlamalara ve ulusal sınırlara tabi olmaktan çıkarmaktadır.

### Beşte Bir Kampanyası Hakkında

Avrupa Konseyi 2010 yılında , Lanzarote Sözleşmesi (Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi) ile bağlantılı olarak çocuğa karşı cinsel şiddeti sonlandırmak için **BEŞTE BİR Kampanyasını** başlatmıştır.

Avrupa Konseyinin bu kampanyası Türkiye'de Haziran 2013 tarihinden bu yana Uluslararası Çocuk Merkezi tarafından yürütülmektedir.

Daha fazla bilgi için:  
<http://www.5te1.cocukhaklariizleme.org/>

### Avrupa Konseyi Hakkında

1949 yılında kurulan Avrupa Konseyi, çocuklar dahil olmak üzere bireylerin korunmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve diğer referans belgelerine dayanan ortak ve demokratik prensipler geliştirmeyi amaçlamaktadır.



Kingdom of the Netherlands

Bu broşür, Türkiye'de Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC) tarafından yürütülen "Beşte Bir Kampanyası -Avrupa Konseyi, Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunması-" kapsamında Hollanda Kraliyeti Ankara Büyükelçiliği'nin Matra Programı çerçevesinde bastırılmıştır.

## Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Projesi

# Sanal Ortamda İşlenen Suçlara İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

### Sözleşme'nin Amacı:

Gerekli mevzuatın kabul edilmesi ve uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi yoluyla sanal ortamda işlenen suçlara karşı toplumun korunmasını amaçlayan ortak bir ceza politikasının izlenmesidir.

### Sözleşme'nin Kapsamı:

Sözleşme'de sanal ortamda işlenen suçlar alanında ülkelerin maddi ceza hukuku unsurlarını ve bağlantılı hükümleri uyumlu hale getirmek, bir başka deyişle **tanımların** ve cinsel sömürüye karşı korunmaları da dahil olmak üzere çocuklarla ilgili koruyucu önlemlerin **standartlaştırılması**, cezai soruşturma ve kovuşturma yöntemlerinin belirlenmesi, hızlı ve etkin bir uluslararası işbirliği rejimi oluşturulması hedeflerine ilişkin hükümler yer almaktadır.

### Sözleşme'nin Önemi:

Sözleşme ile tanımların ve ulusal ceza hukuku hükümlerinin standartlaştırılması ile sanal ortamda işlenen suçlara ilişkin etkili mücadelenin uluslararası işbirliği ile gerçekleşmesini sağlaması bakımından önemlidir. Sözleşme sanal ortamda işlenen suçlarla mücadele ederken, taraf devletlere **insan hak ve özgürlüklerinin gerekli ölçüde korunmasını sağlama ve orantılılık ilkesini** yerine getirme şartını ve güvencesini de düzenlemiştir.

Sözleşmeyle, cinsel sömürüye karşı korunmaları da dahil olmak üzere çocuklarla ilgili koruyucu önlemler güçlendirilmiştir. Sözleşme çocuğu 18 yaşını doldurmayan bireyler olarak tanımlamaktadır.



## Taraf ülkelerin sorumluluğu:

Sözleşmede tanımlanan suçlar kasıtlı olarak işlendiğinde, kendi ulusal mevzuatında suç olarak tanımlamak taraf ülkelerin yasal yükümlülüğüdür.

- Yasadışı erişim
  - Yasadışı müdahale
  - Verilere müdahale
  - Sistemlere müdahale
  - Cihazların kötüye kullanımı
- Bilgisayar veri ve sistemlerinin gizliliğine, bütünlüğüne ve kullanıma açık bulunmasına yönelik suçlar
- Bilgisayarlarla ilişkili sahtecilik filleri
  - Bilgisayarlarla ilişkili sahtekarlık filleri
- Bilgisayarlarla ilişkili suçlar
- Çocuk pornografisiyle ilişkili suçlar
- İçerikle ilişkili suçlar
- İlave yükümlülük ve yaptırımlar olarak yer alan teşebbüste bulunmak
  - Yardım ya da yataklık etme suçları
  - Kurumsal yükümlülük
- Telif haklarının ve benzer hakların ihlaline ilişkin

Taraf devletler, bu başlıkları suç olarak tanımlamak için gereken yasama işlemlerini ve gereken diğer işlemleri yapmak zorundadır. Bir başka deyişle, bilgisayarla işlenen ya da bilgisayarla ilişkili suçlar için ortak bir minimum standart oluşturarak bu suçları önleyecek ve zapt edecek önlemleri geliştirmek taraf devletlerin sorumluluğudur.

Sözleşme çocuk pornografisini özellikle ve ayrıca düzenlemiştir. Çocuk pornografisinin elektronik üretimi, bulundurulması ve dağıtımının çeşitli yönleri suç olarak tanımlanmıştır. Tanımlanan suçlar şöyledir:

- Bir bilgisayar sistemi üzerinden dağıtılmak amacıyla çocuk pornografisi üretmek;
- Bir bilgisayar sistemi üzerinden çocuk pornografisi sunmak ya da çocuk pornografisine erişim sağlamak, “**Sunmak kavramı ile**, çocuk pornografisi elde etmek amacıyla başka kişilere başvurmayı da kapsamaması amaçlanmıştır. “**Erişim sağlamak kavramı ile**, örneğin bir çocuk pornografisi sitesi oluşturarak, başkalarının kullanımı için çocuk pornografisini çevrimiçi erişime sunmayı kapsamaması amaçlanmıştır;
- Kişinin, bir bilgisayar sistemi üzerinden kendisi ya da başkası için çocuk pornografisi temin etmesi, “**Kendisi ya da başkası için temin etmek kavramı ile**, örneğin bilgisayarına indirme (download) yoluyla, aktif olarak çocuk pornografisi elde etmek anlamındadır;
- Bir bilgisayar sisteminde ya da bilgisayar verilerinin saklandığı başka cihazlarda çocuk pornografisi bulundurmak.

## Bu suçları işlemek amacıyla üretilen üç tür malzeme:

- Gerçek bir çocuğun cinsel olarak kötü muameleye uğramasının teşhirini;
- Reşit görünmeyen bir kişinin cinsel anlamda müstehcen bir eyleme katılımını gösteren pornografik görüntüleri;
- “Gerçekçi” olmakla birlikte gerçek bir çocuğun cinsel anlamda müstehcen bir eyleme katılımını içermeyen görüntüleri kapsamaktadır.

## Ayrıca taraf devletler:

- Yetki ve usullerin tanımlanması, yürürlüğe konulması ve uygulanmasında taraf devletler uluslararası insan hakları belgeleri kapsamında üstlendiği yükümlülüklerden kaynaklanan haklar da dahil olmak üzere, iç hukukunda düzenlenmiş, insan hak ve özgürlüklerinin gerekli ölçüde korunmasını sağlayacak ve orantılılık ilkesini yerine getirecek şart ve güvenceleri sağlamak;
- Kamu yararına, özellikle adaletin sağlam bir şekilde tatbik edilmesine uygun olduğu ölçüde, üçüncü şahısların hakları, sorumlulukları ve meşru menfaatleri üzerindeki etkisini dikkate almak;
- Saklanan bilgisayar verilerinin korunmasını kolaylaştırmak;
- Trafik bilgilerinin korunmasını kolaylaştırmak ve kısmen açıklanmasına ilişkin düzenleme yapmak ile yükümlüdür.

Taraf ülkelerin usule ilişkin yetkileri vardır. Sözleşme; arama ve el koyma gibi geleneksel usul önlemlerini yeni teknoloji ortamına uyumlu hale getirmektedir. Aşağıda sayılan başlıklardaki yetkilerini kullanmak üzere taraf devletler gerekli yasama işlemlerini ve diğer işlemleri yapabilecektir.

- **Saklanan bilgisayar verilerinin hızlı bir biçimde korunması;** (Örneğin, bilgisayar verilerinin kaybedilmesinin ya da değiştirilmesinin söz konusu olabileceğine dair gerekçelerin mevcut bulunduğu durumlarda, gerekli olabilecek yasama işlemlerini ve diğer işlemleri yapacaktır)
- **Trafik verilerinin hızlı bir biçimde korunması ve kısmen açıklanması;** (Örneğin; bilgiler bir ya da birden fazla hizmet sağlayıcı tarafından iletilmiş olsa dahi, ayırım yapılmaksızın korunmanın kolaylaştırılması gerekir. Kısmen açıklanması ibaresinden anlaşılması gereken, ilgili tarafın söz konusu hizmet sağlayıcıları ve bilgilerin iletildiği yolu belirleyebilmesini sağlayacak ölçüde açıklama yapılması işlemi kolaylaştırmaktır)
- **Üretim talimatı;** (Söz konusu kişinin mülkiyetinde ya da kontrolünde bulunan ve bir bilgisayar sisteminde veya bilgisayar verilerini saklamak için kullanılan başka bir cihazda saklanan bazı bilgisayar verilerini vermesi ile hizmet sağlayıcının, mülkiyetinde ya da kontrolünde bulunan ve sözü geçen hizmete ilişkin olan abone bilgilerini vermesini ifade eder)
- **Saklanan bilgisayar verilerinin aranması ve bunlara el konulması;**
- **Trafik verilerinin gerçek zamanlı olarak toplanması;** (Sözleşme taraf devletlere trafik haklarını saklı tutabilmesini düzenlemiştir. Hakkın saklı tutulması ilgili hükümde belirtilen suçlar ya da suç kategorileri için ve bu suç ya da kategori grubunun, Madde 21’de söz edilen içerikle ilgili verilere müdahale önlemlerini uyguladığı suç grubundan daha sınırlı olmaması şartıyla sınırlandırılmıştır)
- **İçerikle ilgili verilere müdahale edilmesi.** (Sözleşmede içerikle ilgili verilere müdahale için ulusal yasalarca belirlenecek ciddi nitelikli suçlar sınırlaması getirilmiştir)